

Naročnina: doma na skupni naslov mesečno 2 D., na posameznika 2 Din. 50 par.

V inozemstvo mesečno 6 Din. Z M. Listom, M. Ogracekom i kalendarom letno 100 Din.

Plačati se mora bar mesečno naprej.

Štev. položnice 11806.

Rokopisi se ne vračajo.

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Vredništvo v D. Lendavi
hš. 67, uprava v Črensovcih, Slov. Krajina.

Cena oglasov:
cela stran 800 Din., pol strani 400 Din., i tak niže.
„Poslano“ i med tekstom vsaka reč 2 Din. Mali oglasi do 10 reči 5 Din., više vsaka reč 1 D. 50 p., i oglasna taksa posebi. Popust po dogovori.

† KLEKL JOŽEF, dolenski plebanoš

Septembra 24. leta 1936. je izdehno svojo plemenito dušo v Velikih Dolencih preč. g. Klekl Jožef, dolenski plebanoš. Rojen je bio 3. marca 1879 na Krajni. Nižjo gimnazijo je dovršil v Köszegi, višje razrede z maturam i bogoslovje pa v Sombotelu. Za duhovnika je bio posvečen junija leta 1902. Nato je bio kaplan pri Sv. Jurju, v Rohonci (1906), v Turnišči (1907) i v Soboti (1910). Duhovni voditeo dolenske fare je postao 1. 1911, živo 57 let. Razmeroma mladi je vlego v grob, celo, če pomislimo, da je pokojni že po naravi bio jako trdoga zdravja. To zdravje njemu je podkopala krivična voza na Vogrskom, gde je dosta bridki vür pretrpo v Sombotelu, Pešti i v Zalaegersegi, kde so ga po nedužnom vlačili samo zato, ar je Slovenec bio, ar je lübo svoj slovenski narod i ga ne šteo zatajiti. Gda so meje ešče ne bile določene, je šo prek v sosedni Monošter po posli. Tü so ga na zapoved Horvat Pavla, bivšega sobočkoga i zdaj monoštarskoga glavarazaprl i odpelali v Somboteo. Tü ga je doletela velika krivica. Bio je vrednik Kalendara Srca Jezušovoga od 1. 1906. do 1919. V kalendar je vno go pisao. Njegovi članki so podpisani z črkama — kj —. Posebno znamenitost sta spisa „Iz zgodovine Slovencev“ v kalendaru 1909, gde je narodnim neprijatelom dokazüvao, da so se Slovenci v našoj krajini naselili prve, kak so Vogri prišli v zdajšnjo Vogrsko. Vogri i neprijatelje slovenskoga naroda so najmre trdili, da so se Slovenci v Slov. krajini naselili komaj pred 300 letami. V kalendaru 1919 je natisnjen njegov spis „Prekmurski Slovenci“. L. 1918—19 je bio vrednik Novin namesto betežnoga g. Klekla, izdajatelja Novin. Naskori po zasedbi Slovenske krajine od jugoslovenske vojske je pokojni prišeo v 15 mesečno vogrsko vozo. Iz sombotelske voze ga je oblast odegнала v Budapešto v zloglasno policijsko vozo „toloncház“, gde je z vlačügam i drugimi hüdodelniki mogo nedužen duhovnik trpeti sramotenje i javno blatenje, gda so ga po peštinskih vülicaj v toj smečenoj družbi gonili.

Iz Budapešta so pokojnoga gnali v Zalaegerseg v zbirališni tabor, kam so zapirali komuniste. Tü je pokojni grozen glad trpo. Ka so dobivali voznički, niti za svinje ne bilo. Pomagao si je tak, da si je küpüvao grah i sam toga kühao. Prek leto dni je to bila njegova hrana. Gda so ga bratonec s pomočjov ednoga poslanca, ki je svoj čas bio tüdi vogrski poslanec i s pomočjov predsednika jugoslovenske vlade, Nikola Pašića rešili, je bio skoz Pešte pripelan v Beograd. Zgleđao je strašno slabo. Voza njemu je vničila zdravje, štero se več ne vrnilo i nazadnje ga je v prerani grob spravila, ar njemu je povzročila raka v želodci i obistih.

V Belgrad pridoč, so ga brataneć, starejši Klekl Jožef, ki so bili te poslanec, pripelali pred g. Pašića i se tomi zahvali za diplomatske stopaje, šteri so pomogli rešiti nesrečnoga voznika počasnoga vmiranja. Pokojni Pašić so oba kak najlepše sprejeli, rešenomi vozniki dali lepi znesek na pot i se ž njima v našoj domačoj reči zgovarjali, štera jih jako zanimala i štere lepoti so se čüdili. Bratanec so rešenoga voznika z Belgrada zraven pelali domo v Dolence v materno na-

ročje, ki je z obilnimi skuzami sprejela svojega sina.

Pokojni je do sedmoga leta starosti ne mogo gučati. Mati ga je zročila v obrambo Mariji Celarci i dete je hitro dobilo potom zgovor. Gda je šole zvršio i maturo naredo, je šteo stopiti v svecko službo. Meo je nekoga pajdaša v gimnaziji, ki je bio popolen brezverec i pod toga vplivom se je mladi vsakojački v Boga vervajoči, a vendar malo mlačen Klekl, šteo rešiti z mrež božih, da ne bi postao sluga Kristušov. Pa materina lübezen je pali zmagala. Marijina pomoč po sv. meši je hitro omečila srce v duhovniški stan pozvanoga mladencia. V zahvalo za obe milosti je v družbi bratanca i pap. prelata, dr. Rogača romao v lepo Marijino Celje na Gornjem Štajarskom z slovenskimi romari iz Štajarske. Tü se je zahvalo za doblene velike milosti, tü je proso miloščo pobožnoga duhovniškoga življenja i dobo jo je. Marija njemu jo je sprosila.

Pokojni je bio dober, zgleden duhovnik: pobožen, čisti, trezen, vüčeni. Z takšov resnostjov se je navzeo svoje zvišene službe, da ga nikša sila ne mogla od nje odvrniti. Poleg svoje mile, kratke narave, je bio pravi pastir, ki je ne odbijao z ostročov, nego vlekao z milobov.

Samooobsebi se razmi, da dober duhovnik lübi svoj narod, ki ga je rodio, odgojio, ki ga je postavio na tak veličasten stolec Gospodov. Svoje proste stariše je z celim srcem lübo, poštüvao i kak se je sam izrazo, celo žrtve postao v oddaljenoj goričkoj fari za nje, ar se je vno goćenim odpovedao v vsakdenešnjem življenju zavolo njihove priprostosti. Včasi še prek reda i mere. Lübezen do starišov je mera njegove lübezni do svojega slovenskoga naroda, do njegove pravice. O da bi Slov. krajino vsi tak vroče lübili, kak jo je pokojni lübo! Nikdar je ne zatajo svoje slovenske materne reči, krepko jo je zagovarjao i se borio za njene pravice te, gda je to bio po mislih prenapetnešov smrten greh. Vsikdar je bio v Ivanocijovov tabori. V najbolje važnih časaj je vodo vredništvo Novin z zvišenim slovenskim duhom, ki ga krepilo krščanstvo, v dobi, gda se je šlo za odločitev, da pridemo v Jugoslavijo i tri mesece pod boljševiki zavolo teškoga betega vrednikovoga, bratanca njegovoga. Pa sledkar tüdi pisao večkrat v Novine. Leta i leta dugo je pa bio urednik Kalendara Srca Jezušovoga, v šterom je ohrano vno go naših starih šeg, v šterom je odpro zgodovino cehov, törjanske cerkve itd. Njegovi jedrnati članki za vzgojo naroda i njegovi lepi gospodarski spisi so stalne vrednosti.

Pri razmejitvenoj komisiji so ga nahujskani lüdj sramotili i bi ga djansko napadnoli zavolo slovenskoga mišljenja, če ga oborožena sila ne bi branila. Sledkar je pa z lepim, mirnim ravnanjom i z srca odpüščanjom vsem svojim žalivcom, mir stvorio, šteroga on itak nikdar ne kalio. V politiki je zagovarjao radikalno stranko iz razloga: „da ga more na meji rešiti samo srbska vojska.“ A v aktivno politiko se globše ne spüščao i nikomi ne brano njegovoga političnoga mišljenja predvsem v SLS. Zdaj se je včakao, da je SLS prišla pod edno streho z radikalnov strankov JRZ.

Sprevoda se je vdeležilo vno goga naroda. Vüčitelstvo je pripelalo šolsko mladino. Prišla je skoron vsa (13) duhovšvina sobočke dekanije. Malo po 10 vüri je g. dekan Krantz začno obred, pred trügov zvüna cerkve, nato se je v cerkvi s predgance v imeni vseh poslovo od pokojnoga. G.

Veličasten shod pri Gradi 27. septembra

Tajnik JRZ g. M. Kranjc.

Kak zadnji govornik na shodi pri Gradi je nastopo tajnik g. M. Kranjc iz Maribora. V svojem govoru je naglasio, da čeravno je žalostno vreme, itak sije z obrazov številnih zborovalcov veselje i zadovoljstvo, ar vidijo med sebov prave svoje kmečke voditele, šteri se njimi borijo za skupno lepšo našo bodočnost. Nadale se je spomno vseh naših neodrešenih bratov v tujini. Da se doma borimo za našo slovensko skupnost, ne smemo pozabiti tüdi na naše krvne brate v tujini. Naj naša borba za slovensko skupnost obsega vse, ki slovensko mislijo, govorijo i delajo. Nadale se je dotekno naših najhüših neprijatelov, to je komunistov, šteri pri svetlobi ne vüpajo med narod, liki se skrivlejo i v temi delajo svoje nepoštene delo. Vsi Goričanci, najbole pa mi pri Gradi, smo še občütili bič komunistov i bolševikov 18. toga leta. Govornik je številnim zborovalcom pokazao tüdi pismo, šteroga je tak po naključji dobo v roke. V tom pismi je načrt komunističkih voditelov Bela Kune, Stalina i drugih svetovnih revolucijonarcov, kak spraviti celi svet v komunistični i bolševički ogenj. Za te svetovni bolševički požar pa dobivajo denar iz mastnih židovskih žepov. Tak sta si v najožji zvezi komunistični bolševizem i židovstvo. Zato se moramo vsi boriti proti tej svetovni nevarnosti, štera bi tüdi pri nas rada našla svoje mesto za svoje razdiralno delo.

Ar se približavlejo občinske volitve, se moramo na nje dobro pripraviti. Gledati pa moramo na to, da na občinsko upravo pride mož, šteri je naš katoliški veren pristaš dr. Korošca, i to je pri Gradi g. Bačić Franc, banski svetnik. Ni eden človek je ne svetnik, ar vsaki ima svoje falinge. Tak tüdi s g. Bačićom. Ali itak — on je naš katoliški Korošcov človek. Naš voditeo g. dr. Korošec ga je imenüvao za banskoga svetnika, ar je meo zavüpanje v njega. Če de g. Bačić naš župan — i to mora biti — nam v Belgradi kak tüdi v Ljubljani i drugih mestaj spravi mnogo dobroga, ar ma zavüpanje voditela Slovencev dr. Korošec. Če pa pride v Belgrad, Ljubljano i inam človek, šteri je ne naš, ne Korošcov, njemu pokažejo vrata, ar tüdi tü vala: zvestoba za zvestobo. Čas je, da že ednok postavimo svoje lüdi za župane i s tem pokažemo našemi voditeli g. Korošci svojo zahvalnost i s tem se tüdi priborimo boljšo bodočnost. Zato pri občinskih volitvaj pri Gradi 25. oktobra volimo i mo volili vsi svojega domačoga sosida, katoliškoga i Korošcovoga človeka g. Bačića. Ne je to vse eno, štere stranke je človek, kak pravijo naši protivniki, ar, kak mo si postilali, tak mo tüdi spali. Zato naj živi naš bodoči grački župan g. Bačić.

Zaključek lepoga zborovanja i shoda pri Gradi.

Po govoru g. Kranjca, se je g. Bačić zahvalo vsem govornikom za

dekan je v govor vpleo jako lepe vzglede iz svetovne bojne. Sledila je asistirana meša za pokojnoga. Darüvao jo je g. dekan; nato smo šli na cintor. Vno go vence pa mrtvo telo so nosili domači gasilci. Pri odpretom grobi se je od pokojnoga verovüčitelja poslovo mali fantek z želov, naj bi njemu bila lehka zemla, štero je tak lübo. Nato sta se pokojnoma zahvalila še dva gasilca, ar je bio predsednik čete. Dobromi duhovniki, velikomi trpini, gorečemi lübiteli slovenskoga naroda večer spomin! Molimo za njega! — Sn.

lepe tanače, zborovalcom pa na lepo i disciplinirano vladanje. Ob pol 2 vüri je zaključo slavnostno zborovanje. Godba je zaigrala i zapeli smo himno vseh Slovencev „Hej Slovenci“. Na oder je šče ednok stopo minister g. Vesenjak i se vsem zborovalcov zahvalo, prvič za krasen sprejem gostov, drugič pa za tak lepo i disciplinirano držanje za celoga zborovanja. Ne je bilo nobene nevole, nobenoga nereda, nobene zmešnjave. Vse je šlo v vzornom redi. Najlepšo zahvalo pri tom deli se razmi, zaslüžijo pridni rediteli, šterim se moramo zahvaliti, da je shod tak lepo uspeo. To je bio po dugom časi prvi naš javni nastop — šteri si dobro uspeo. To naj bo v čast našim vrlim gračkim dečkom i moškom. Ešče večkrat bomo pokazali to svoje vküpdržanje i delavnost. Rediteli, 25. oktobra nas čaka nova naloga. — Tisto nedelo mo palik pokazali, kak zdaj na shodi, ka želemo i što smo. Pripravimo se na 25. oktober.

Grački shod i naši protivniki: komunisti, Mačkovi i JNS-arji.

Za grački shod smo se pripravljali vsi pošteni goričanci, resni pristaši g. dr. Korošca. Pripravljali so se pa tüdi naši protivniki, ar jih je bolelo to naše lepo gibanje. Naši protivniki so vsigdar na deli, vsigdar razdirajo, vsigdar rüšijo, dobroga pa so ešče nigdar nikaj ne spravili. To so ščeli tüdi na shodi pri Gradi. Pa so svojih zamazanih računov ne mogli zračunati. Začno je samo eden „plačani“ njihov agent siromak, da pa je vido okoli sebe same vesele obraze naših vrlih dečkov, so se njemu začnole hlače trositi i vtihno je, kak da ga je zemlja požrla. Tüdi drugi agentje so zgübili korajžjo i se razišli kak lüdje, štere preganja slaba vest. Zato naj znajo vsi, da okoli Grada i na Goričkom živi lüdstvo, štero ne trpi i nede trpelo nikših komunističnih, Mačkovih, JNS-arskih agentov, ar ono ma svojega kmečkoga voditela i to je g. dr. Korošec i nišče drugi.

Posebna čast za Grad.

Grad je ob priliki toga shoda meo posebno čast, ar je ravno pri Gradi g. minister Krek razlagao ob prvim uredbo o zaščiti kmetov.

Zahvala.

Pripravljajni odbor za grački shod se tem potem najlepše zahvalüje vsem, ki so količkaj pripomogli k lepomi uspehi shoda. Posebno ide zahvala dečkom i deklam, šteri so krasili, reditelom za lepi red, zborovalcom za lepo obnašanje, Gradi i vsemi Goričkom. Tak delajmo tüdi v bodoče — za lepšo našo bodočnost.

Ta je tüdi lepa!

Ob priliki shoda pri Gradi so naši rediteli meli kak znak zeleni trak z malov korinov. Mi vsi dobro znamo, da so v dobi preganjanja Dr. Korošca i njegove lüdi, Korošcovi pristaši nosili kak svoj poseben znak zelene kravate ali pa zelene trake. Kak spomin na tisto trpljenje našega voditela, smo tüdi našim reditelom dali zeleni znak. Pa tüdi to nekakim ne bilo po voli. Nekša „rodolübn“ oseba nas je okrstila celo za „mađzarone“, ar nosimo zelene mađžarske zastavice. Mi bi pa dotičnoj osebi priporočali, da se kak „rodolübn“ Slovenka — malo pouči od zgodovino največkšoga Slovenca — rodolüba Dr. Korošca, posebno pa dobo od „zelenih kravat i trakov“.

Zavedni goričanci,

NEDELA

devetnajsta po risalaj.

Evangelij (Mataj 22). Tisti čas je govoril Jezus velikim duhovnikom i farizeu-šom v prilika, rekoč: „Nebesko kraljestvo je podobno kralji, ki je napravilo svatbo svojim sinu. I poslal je svoje služabnike, zvat pozvane na svatbo, pa so ne šteli priti. Poslal je pa druge služabnike z naročilom: „Povejte povabljenim: glejte, svoj obed sem pripravil; moji junci i krmlena živina je zaklana i vse je pripravljeno; pridite na svatbo!“ Te so se pa ne zmenili i so odšli: eden na svoje imanje, drugi po svoji kupčiji, ostali pa so zgrabili njegove služabnike, jih zasramovali i zatukli. Gga je kralj to zvedo, se je razsrdil, poslal svoje vojake, pokončal one morilce i njivo mesto zažgal. Potom pravi svojim služabnikom: „Svatba je pripravljena, a povabljeni so je ne bili vredni. Zato ite na križopotja i pozovite na svatbo, šterekoli najdete.“ I njegovi služabniki so šli na poti i zbrali vse, štore so najšli, hudobne i dobre, i svatovska dvorana se je napunila s svati. Kda je pa prišel kralj syate gledat, je vido tam človeka, ki nej meo svatovskega oblačila. Pravo njemu je: „Prijateo, kak si prišeo se, kda nemaš svatovskega oblačila?“ On je pa mučao. Te je kralj vložil služabnikom: „Zvežite njemu noge i roke i ga vržite v kmito: tam bo jok i škripanje z zobmi. Zakaj vno je pozvanih, ali malo izvoljenih.“

Što je te kralj, ki je napravo gostu-
stvanje? Naš oca nebeski. Njegov Sin Jezus je mladoženec. Svatje smo vsi ljudje celoga sveta. Gostu-
vanje je i bo na drugom sveti v nebesaj. Vsi smo pozvani na to gostu-
vanje, a malo jih ide ta.

Posebno smo pozvani mi krist-
jani, ki smo rojeni od krščanskih sta-
rišov, štore so tudi nas dali krstiti,
štore so tudi nas dali v krščansko
šolo, štore so tudi nas pošilali v cer-
kev h krščanskimi navuki. Tü smo
čuli od bože svatbe i tudi povabljeni
smo na to svatbo. Boži služabniki nas
vabijo v imeni božem, naj bi šli vsi
na svatbo na drugi svet. Tü smo naj-
mre popotniki, ki potujemo na drugi
svet. A dve sta prošeciji, ki romata
na drugi svet. Edno prošecijo vodi
naš Odrašenik. On stople najnaprej i
nam kaže pot. Na rami nosi strašno
žmeten križ, s šterim nas je odküpo.
I pravi: „Što šče iti za menov, naj
vzeme svoj križ i naj ga nese.“ Što
nešče nesti svojega križa, ne more za
Jezusom, ne more hoditi v toj proše-
ciji, štore Jezus vodi na večno svatbo.

Pitajmo se, ali mi nosimo svoj
križ za svojim Odrašenikom?

Mladenec, pun življenja, je od
vseh strani obdani od zapelavanja
toga sveta. V svojem srci čuti skrito
veselje, nagnenje do teh zapelivosti.
Odpovedati se tem zapelivostim je
težko, je križ, včasih jako žmeten. —
Ali ga nosiš, mladenec, za Jezusom?
Vsi mladenci so pozvani, da bi ga
nosili, ali kak malo jih je, ki ga nosijo!
Mladenka, mlada, zdrava, kak
nemirno je tvoje srce dostakrat. Na
tvojoj živlenskoj poti so posejane raz-
lične rožice, ki se ti smejijo i te zo-
vejo: vtrgni nas, povohaj nas, kak
dišimo, kak smo sladke, košaj nas.
— Oh, kak rada bi je vtrgnola, kak
rada bi je povohala. Kak težko se je
premagati i iti naprej. Zapelive so
najmre, ar so zvüna lepe, a malo štore
pomisli, da so smrt za njeno dušo i
je trga. Nešče se odpovedati, nešče
nesti križa za Jezusom.

Ednako gospodar i gospodinja,
oba sta pozvaniva na gostu-
vanje. Spunjavanje krščanskih dužnosti v zakoni
i gospodarstvi se pravi: iti na gostu-
vanje. A kerkokrat se čuje izgovor:
ne morem toga, ka mi vera pravi,
delo me inam zove. Vsi so pozvani,
ali malo jih ide.

Z ednov rečjov: vsi smo pozvani,
da spunjavlemo svoje verske dužnosti
i se greha ogiblemo, ki to spunjav-
lejo, idejo na gostu-
vanje. A mnogi se
izgovarjajo, gda bi trebelo svojo duž-
nost včiniti i se premagati — neščejo.
Tej nejdejo na gostu-
vanje Sina
božega.

Vsi smo pozvani, pa neščejo
vsi iti.

Zahvala.

Prostovoljna gasilska četa v V.
Polani se zahvaljuje g. banu dravske
banovine dr. Marku Natlačenu za na-
kazano podporo 500 Din. Prosimo
dobrosrčnoga g. bana za nadalno na-
klonjenost.

Uprava prost. gas. čete
V. Polana.

Tak delajo komunisti v Španiji.

Iz Španije takše reči pišejo veliki
časopisi, ka se nam vidi nemogoče,
da bi človek bio sposoben kaj tak-
šega napraviti drugomi človeki. Na
žalost je pa le vse istina. Tüdi mi
priobčimo eden takši dogodek, ki ga
je popisao znani francoski list „Revue
de Paris“. Do piknje vse je istina.
Etak piše dopisnik, ki je vse sam vido:
„Okoli pol devete predpoldne-
vom pridem v püngrad Casa del Cam-
po, ki je na zahodnoj strani Madrida.
Miličniki (komunistični vojaki) i nekaj
sprehajalcev hodi v tom časi prek po
placi, gde sunce vroče pripeka. Sto-
plem po poti parka, gde vidim le mo-
ške i ženske komunistične vojake, šter-
im je naročeno, da sprimlejo vjetnike
i pazijo na nje. Te park se je od za-
četka revolucije spremenilo v „vjetniški
park.“ Pridem do čistine, gde je na
sredi jama brez vode, šörka kakših
20 metrov i je obdana s plotom iz
drot. V tom tesnom prostori je nap-
hanih 250 ljudi. Kelko morem preso-
diti, so tej vjetniki sami malomeščani.
Zagledam nekšo 15 letno deklico v
zelenoj obleki, ki je vsa raztrgana.
Oklepa se matere okoli šinjeka. Blüzi
nje sta mož i žena kakših 50 let, ki
čepita eden poleg ovoga. Žena nasla-
nja glavo na možovo ramo. Poleg je
okoli 50 leten mož, ki kleči i moli.
Nadele šče vidim nekaj prav mladih
deklín. Edna stara gospa drži nekšega
25-letnoga mladenca za roko. Jama je
kakšiva 2 metra globoka. Okoli i okoli
stoji kakših 50 vajakov rdeče milice
s puškov v roki. Neštérni se nasla-
njajo na grmovje. Naednok spravijo
iz grmovja dve mašinski puški, ki
sta stali kakših 5 do 6 metrov daleč

i sta bili dozday skritivi. Siromaški
vjetniki začnejo strahotno kričati. To
so kriki groze, ki se hitro spremenijo
v bolestno ječanje i stokanje, ar obe
mašinski puški začneta delati. Prvi,
ki je spadno, je bio oni mož, ki je
kleče molo. Ves v grozi se obrnem.
Strelanje trpi kakših pet minut i ves
čas se razlegajo kriki groze i smrti.
Znova i znova začujem kričanje: „Per-
done! Por lámor de Dios!“ (Prizane-
site! Za božo volo!) — Kda se pali
zglednem v jamo, so vsi vjetniki mrtvi
ali ranjeni. Vseširok teče krv. Deklica
v zelenoj obleki, ki šče ne mrtva,
ječi v smrtnih zdihlajih. Moški i žen-
ski člani komunistov pa popolnoma
hladnokrvno i brezbržno stojijo po-
leg i niti ne mignejo z očmi.

Strelanja je konec. Čujem več
komunistov, ki kričijo: „Campsa!
Taki se približa žutkasto rdeči auto
za prevoz petrola državnoga mono-
pola. Auto se na pol obrne, da je
zadnji konec obrnjeni proti jami. Trije
komunisti zgrabijo gumijasto cev i
poljejo mrtve i ranjene s petrom.
Znova se zdigne strašen krik ranjenih
kak viher iz jame. Nekši komunist se
približa s slamnatov gorečov šopov.
Toga pogleda pa ne morem več pre-
nesti i se oddalim za kakših 100 me-
trov. Ognjeni plameni, 5 do 6 metrov
visiki, švignejo iz jame. Vpitje i kri-
čanje nesrečnih mantrnikov i strašen
smrad sega do mene. Ves v znoji i
skoro v omedlevici idem dale i nazaj
v mesto. To, ka sem vido, me je do
dna porušilo.

Pripovedavlejo mi, da vsaki den
tak morijo vjetnike na tom prostori,
le število vjetnikov je različno. Misli

Slika španskega bolševizma. Med vojaškimi novinci so tudi ženske, ki so prostovoljno vzele puško na ramo

Nemešnjaki na ozemlju so- boškega veleposestva v XVIII. stoletju.

Soboško veleposestvo, ki je bilo
do konca XVII. stoletja sestavni del
gornjelendavskega, je leta 1687. kupil
Szápáry Peter od grofa Kéry Franca
in njegove žene Széchy Julijane. Ve-
leposestvo je obsegalo celo Ravensko
in obronke Goričkega, tako da je bi-
lo skoraj polovico soboškega sreza last
novega gospodarja. Na ozemlju tega
veleposestva so v velikem številu pre-
bivali tudi nemešnjaki, ki so bili brez-
dvoloma najzanimivejše zgodovinske o-
sebe našega kraja. O številu in po-
sestniških razmerah teh „slobodnja-
kov“ nam nudi jasno sliko listina leta
1783. iz arhiva rodovine Szápáry.

V uvodnem delu listine so našeti
kraji, ki so pripadali soboškem gradu.
Ti kraji so bili: Sobota, Bakovci,
Satahovci, M. Črnci, Gradišče, Tro-
povci, Tišina, M. Petrovci, Černe-
lavci, Polana, Veščica, Kupšinci, Van-
čavas, Rankovci, Sodišinci, Gederovci,
Krajna, Predanovci, Puževci, Zenkovci,
Bodonci, Lemerje, Šalamenci, Brezov-
ci, Gorica, Puconci, Vaneča, Bokračci,
Dolina, Košarinci, Krnci, Fokovci,
Selo, Kikečka vas, Vučja Gomila, Se-
beborci, Tešanovci, Moravci, Martjanci,
Nemčavci, Noršinci, Lukačevci, Mlaj-
tinci, Bük in Obrancek.

Po opisu ozemlja veleposestva
navaja listina vse nemešnjake prej na-
šetih krajev. Zanimivo je, da so razen
nekaterih nemešnjakov vsi drugi slo-
venskega pokolenja. Da se ohranijo

imena in da se dá neka fiksna točka
za nadaljnjo podrobno raziskovanje,
naj sledijo imena:

1.) Družina Szobotin (pisali so se
tudi Zobothin in Muraszombati). Szob-
otini so bili posestniki v Soboti in
Murskih Črncih ter v Vučji gomili,
kjer so imeli vinograd. Član družine —
Janez — je bil podžupan Železne žu-
panije.

2.) Lipič Janez in njegova žena
Veczkei de Neidenstein, sta imela ob-
sežna posestva na Tišini, Krajni, v
Rankovcih, na Vaneči, v Moravcih,
Mlajtincih, Lukačevcih, Fokovcih, Ge-
derovcih in Vanča vasi. Člani družine so
igrali precejšnjo vlogo v javnem živ-
ljenju. Tako je bil Boldižar, podžupan
Železne županije (1749.), Anton pred-
stojnik slovenskega sreza. (Tótsági
járás!)

3.) Gombossy Janez, kotarski pri-
stav (vice szolgabíró) je imel kmetije
v Tropovcih, Rankovcih in Šalamencih.

4.) Kregar Peter, kotarski pristav.
Njegove njive in senožeti so se na-
hajale v Puconcih, Polani, Veščici, Čer-
nelavci in Bodoncih. Franc iz iste
družine je bil posestnik v Soboti in
Bakovcih, Imre pa v Tešanovcih.

5.) Eden najbogatejših med ne-
mešnjaki je bil Koller Franc, kapetan,
ki je imel obsežna posestva v Soboti
in okolici, v Bakovcih, Gradišču, Se-
beborcih in Bokrečah.

6.) Zelo premožen nemešnjak je
bil v Krogu Vasdinyei Janez. Njegova
posestva so se nahajala v Soboti,
Gradišču, Tropovcih, Gederovcih, Le-
merju in Veščici.

se, da so več onih mladih deklin,
štore sem vido med vjetniki, ponoči
večkrat posilili. — Te vjetnike so mi-
ličniki samo tak prijali, rekši, ka so
sumlivi. Tej miličniki, ki so bili ve-
činoma že vsi za razne zločine zaprti
po voza i ki so jih komunisti spüs-
tili iz zaporov i jih oborožili, na svojo
roko lovijo ljudi i jih na drugi den
vsikdar spostrelijo. Nejtreme niti ome-
njati, da jim prle vse spokradnejo i
njüva stanovanja oropajo.

Vsa takša strašna dela so vladi
znana pa se ne briga za nje.

Razgled po katoličanskem sveti

Francija. Sto novih cerkvi. — V
velkih predmestjih Pariza bodo zidali
sto novih cerkvi. Začno je s tem va-
žnim i prepotrebim delom pariški
kardinal Verdier. Nabral je od mno-
gih dobrotnikov telko pejnez, da so
mogli dozday zgotoviti 63 cerkve. Ta
predmestja so bila šče do nedavnoga
jako zapuščena. V verskom pogledi
se je za nje ne moglo dosta napraviti.
Fare so bile velke. Mele so do 50.000
düş. Zato se je ne moglo tak za nje
skrbeti, kak je bilo to potrebno. Mla-
dina se je vzgajala v poganstvu duhi
i komunizem je meo tü rodovitno polje.
Pa so prišli med nje mladi, goreči i
nevstrašeni duhovniki. Na večih kra-
jih so jih sprejeli s — kamni! Ne so
mogli inati, či so pa telkokrat čuli od
njih praviti i čteti v svojij komunis-
tični listaj, da so duhovniki krivi vseh
teh nevol i pomenjkana, šteroga tri-
pijo milijoni delavcov. Pa naskori so
ludje, posebno pa mladina, spoznali v
duhovnikaj svoje najbouse prijatele,
ki se v istini borijo samo za
njüve — delavske — pravice
i ki njim ščejo samo dobro.
Zdaj se zidajo v velkom šte-
vili cerkve tam, gde so leta i
leta ne čuli od Kristušove vere
niti reči dobroga i lepoga!

Mehika. Kak se godi
katoličanom v Mehiki. — Eden
nekatoličanski ameriški list je
pisao o življenji katoličanov v
Mehiki. Med drugim pravi:
Od zdaj naprej je v toj državi
slobodno biti samo telko du-
hovnikov, da na vsakših 100
jezero katoličanov pridejo trije
duhovniki. Dva bogoslovna
ravnatelja so zapri. Štiri tje-
dne sledkar sta bila že med pre-
minočimi. Nekšega redovnika
so med sv. mešov sredi ol-
tara prijali, zvezali i zapri.
Edno katoličansko družino so

7.) V Gederovcih, Noršincih, Gra-
dišču in Sodišincih je imel premože-
nje Kenessy Janez.

8.) V Tešanovcih so gospodarile
naslednje nemešnjaške družine: Ber-
ke, Herbay, Temlin, Zelko, Novak, Far-
kaš, Lutar in Kregar.

9.) Lutarjeva družina (Janez in
Matjaž) je imela posestvo v Sebebor-
cih in Gorici.

10.) V Soboti in okolici ter v
Bakovcih so sledeči nemešnjaki imeli
posestva: Družina Pečič, družina Pet-
kovič, Temjeni Janez, družina Dervarič,
Červek Janez iz Rakičana, Keresztury
Jožef, družina Smodiš in Baboš Peter.

11.) Končno naj še omenimo ne-
mešnjake, ki so imeli manjša poses-
tva: Korvat Imre in Rapoša Suzana v
Tropovcih, Keresztury Mihael, Veščič-
ca; Nagy Ignac in Herbay Janez, Ge-
derovci; Lanščak Ladislav in Kelc,
Tišina in Gederovci; Sabotin, M. Črnci;
Hüll Ignac, Tišina in Cigan Janez,
Fokovci.

Listina ima še eno posebnost v
narodopisnem oziru t. j. slovenski kra-
jevni nazivi zemljiških okrajev. N. pr.
na bregi, pri širokom Dobli, pri je-
zeraj, za jezerami, pri grmovcaj, na
stezi, pod otavami, za grabami, sred-
nji travniki, Tabor, pod goščom, na
Kotari, pri grmi, pri zlatom grmi, pri
dolinji vrbi, pri Muri na bregi, pri če-
skojski poti, med Črncem in Doblom, na
lopati, Trnajšček in Müzge.

Dokument je sestavil na podlagi
izjav prič Deák Peter, javni notar.

Gumilar F.

zaprli zato, ar so molili prle kak so jeli. Komunisti so meli v ednom mesti svoje slavnosti i pohode po mesti. Neštérni katoličani so ne šteli iti z njimi. Začnoli so na nje strelati. Trije so obležali mrtvi i več je bilo ranjenih. Ednoga zavednoga katoličanskoga akademika so zvezali i odegali. Drugi den so ga njegovi domači našli mrtvoga. — To se pravi, kak „svobodomiselnici“ razmijo to svojo „versko slobodo“! Slobodno je njim samo to, kak se njim prav vidi. Drugi — katoličani pa nesmijo slobodno izvršavati svoje verske dužnosti i nesmijo živeti po svojem verskom prepričanju.

Rusija. Deco mečejo na cesto. — Bolševiška vlada je vidla v družini i njenom vzgajanju velko napotje pri svojem deli, da kak najprle postavi znova „raj na zemlji“. Zato je starišom vzela deco že v gingavoj mladosti i je skupno vzgajala v raznih zavetiščih i vzgojevališčih. A zdaj, kda že gleda bolševiška vlada na sad svojega vzgajanja mladine, sama spoznava, kak neprav je napravila, da je vzela starišom deco. Če najprej že starišne vzgoji dobro svoje dece, te je nišče ne. Najbousi vzgojitelji dece so vsigdar stariši. Zdaj majo bolševiki s to mladino samo velko nevolu. Državna vzgojevališča so prenapunjena. Zdaj so začnoli razni vučenjaki i politiki zgrüntavati, kak bi najhitrej znova dali družini nazaj njene stare pravice do vzgajanja dece. Samo v Moskvi i Ljeningradu je najprej 7500 starišov svojo deco enostavno vrglo na cesto, ka prej naj za nje skrbi bolševiška država. To je strašen bič za vlado, šteroga si je pa sama spletla! Pa bodo bolševiki šče bole čutili te bič, kda prevzeme ta mladina, štero je vzgajala cesta i skupno vzgojevališče, oblast v svoje roke.

GLASI.

SLOVENSKA KRAJINA.

Mati misijonara g. Čontole vmrli. Septembra 24. popoldnevi ob 2. so v Gospodi zaspali Čontola Ana v Motovilcih, gračka fara, mati misijonara g. Čontola Matjaša, našega vnogoletnoga naročnika. Pokojno so 26. pokopali, ki so jo tudi sin duhovnik sprevodili do hladnoga groba. Prosimo naše naročnike, naj sklenejo pokojno mater duhovnikovo v svoje goreče molitve, g. misijonari i vsem domačim pokojne pa naj Srce Jezusovo vlije v žalostno dušo tolažbo.

Predstojništvu občine Lendava. Na Cerkvenom trgi pri trotoari se nahaja reklamna deska za kino. Tu so izložene na vekše takše slike, ki na nepokvarjeno mladino nikak ne vplivajo vzgojno. I ravno mladina obogaja spola se po nedelaj, kda pride k službi božoj, radovedno zbira okoli deske i opazuje. Ta mladina v kino itak ne hodi, ar šče za drugo nema penez, pokvari se pa hitro. Ne spodobi se, da bi takša deska bila poleg hiše bože. To žali vsakšo versko čuteče srce. Zato prosimo predstojništvo občine Lendava, naj to desko s toga mesta da odstraniti i jo postaviti — če že mora biti — na takšem kraju, kama mladina ne zahaja, pač pa vsakši, ki namerava iti v kino, lahko stopi ta i si pogledne. Z odstranitvijov te deske ne napravite nikomi nikakše škode, pač pa preprečite veliko pohujšanje med našov mladine. To narekuje skrb za bolšo bodočnost našega ljudstva.

Rakičan. Predpreminočo nedelo 27. septembra smo meli pri nas nad vse lepo slovesnost. Meli smo blagoslovitev naše nove električne napeljave i transformatora. Slovesnost je pa bila posebno pomembna i lepa predvsem zavolo prisotnosti visokih gostov, šteri so te den bili pri nas. Skoro vervati smo ne mogli, gda smo zvedeli, da pride te den k nam sam gospod minister dr. Krek, da tak najlepše dokaže skrb zdajšnje vlade za napredek kmečkih občin. I v istini je v nedelo zadvečara prišeo v našo občino ministrski auto, v šterom se je pripelao g. minister, tak, da je naša občina, od kak ljudje pomnijo, zdaj ob prvim mela čast i srečo, da je v svojoj sredini postavila ministra. Z g. ministrom dr. Krekom so se pri-

pelali ešče g. bivši minister Vesenjaj, g. poslanec dr. Klar, banski svetnik g. Bajlec, tajnik banovinske organizacije JRZ g. Kranjc iz Maribora, g. sreski načelnik Lipovšek in zastopnik časopisov g. Sekulec iz Maribora. Blagoslovitev je opravo z lepim cerkvenim nagovorom g. provizor Vojkovič, nato je pa goste z zbranimi rečmi pozdravo župan okoliške občine g. Celec, povdarjajoč, da se čuti cela občina posebno počaščeno, gda lahko pozdravi v svojoj sredini tak visoke goste. Povdaro je z ednim tudi, da naše ljudstvo dobro razmi skrb zdajšnje vlade i slovenske banovine za povzdig našega kmeta, štera se trudi za to, naj bi zadnjoj najsiromaškejšoj vesnici zasvetila električna lúč. Nato je pa g. minister dr. Krek stopo na govorniški oder i z lubeznivimi rečmi povedao, da je srečen tudi on, da je prišeo k nam k toj slovesnosti i da se vüpa i da je prepričan, da dokeč bo ta vlada, da to nede samo edna kmečka vesnica v šteroj zasveti električna lúč i se razvije električna sila, nego da je žela i načrt zdajšnje vlade, da s pomočjov naše slovenske banovine pride električna sila v najsiromaškejšo kmečko občino. Dobrote i iznajdbe tehnike naj služijo vsem, posebno kmetom ne pa samo mogoče varašom i gospodi, to je program zdajšnje vlade i slovenske banovine. Na konci je šče spregovoril ravnatelj kmetijske šole v Rakičani g. Mikuž, nato so se pa vsi gostje podali na dom g. župana Celeca, gde je bila ponüdena gospodi ministri i ostalim gostom mala južina, potom se je pa g. minister odpelao v Maribor na vlak za Beograd.

Strokovna popravila
— zamenjave —
novi aparati
raznih znamk z jamstvom v
PRVI PREKMURSKI
STROKOVNI RADIODELAVNICI
Nemec J. Murska Sobota

Naše romanje k Mariji lovretanskoj. Leto za letom doni mogočna pesem naših slovenskih romarov k Mariji lovretanskoj. Tudi letos smo vredni bili, da smo v velkom številu priromali k Mariji lovretanskoj, njoj prinesli naša srca, naše ponizne molitve i naše mile pesmi smo njoj darivali. Nešteto romarskih src je prineslo pred njeni prestol goreče zahvale za pomoč v skušnjavaj, stiskaj i betegi. Vnogi so pa romali v vüpanji, da njim mogočna Kralica zbrise bridke skuzé, potolaži žalostna srca, njim spuni žele. I zaistino potolaženi smo se vračali od Tebé, o Marija. Nas iz črensovske fare i tudi iz beltinske fare, tak nas je bilo do 220 romarov. Eden tao starejših i tri frtale mladine. Proti so nam prišli g. frančiškan. Zvonovje so z nami popevali i nas sprevodili s svojim milim petjom pred Marijin sv. tron. V hiži božoj smo najprvle pozdravili Jezusa vu sv. sakramenti, opravili smo molitve i nato smo začnoli naše slovenske Marijine pesmi. Kda smo popevali „Gor stante deklice ljublene — zdaj idemo ta pred oltar — Mariji pa venček zeleni — darüjete njoj tudi za dar“, so deklice osipale Marijin oltar s svojimi zelenimi venčeki. V molitvaj smo se spominali vseh naših domačih i vseh duhovnih pasterov i vseh posvečenih peršon, posebno pa vseh izseljencov. Na Marijin god večer smo tudi vodili procesijo na grobišče i tam smo se spomnili vseh premineočih dušic. V nedelo zajtra smo svojo molitev skupno opravili i se paščili v hižo božo. Vöre so hitro tekale. Po velkoj meši smo jemali od Marije slovo. Zvonovje so nam lepo zaspevali žalostno slovo. Potem smo se paščili proti domi, ar je sunce hitro bežalo za goro. Okoli kednadnoga sunca smo priromali z gorečimi svečami proti črensovskej cerkvi, gde so nas g. plebanoš sprevodili v hižo božo. — Vinčec Jožef. Trnje.

Izjava. Nekši agitatorje so začnoli po našoj občini agitirati s tem, da so raznesli vest, da sem jaz občinski proračun za leto 1836/37. zvišao sam po svojoj voli i da sem tiste ljudi to-

žo, šteri točijo vino, ali pa šušmarijo. Izjavlam, da je občinski proračun od Kraljevske banske uprave v celoti odobren, kak ga je občinski odbor na seji odobro z dne 28. jan. 1936. Jaz tudi ne sem merodajen, da bi lahko proračun znižao ali pa zvišao. Izjavlam tudi, da jas ne sem nikoga prijavo, ki bi točo vino. To so same nesramne reči. Ar se od moje osebe hüdobno razširjajo neresnične vesti, izjavlam, da bodem vsakšega tožo, ki bode neresnične reči od mene razširjao. Črensovci, 1. oktobra 1936. — *Bauer Samuel.*

Vel. Polana. Na poti domo z križovskega senja iz Črensovec je nekši biciklist zavozo v Fotiščovo mamico, ki so šli s senja domov. Potro njim je lonec i jih vrgeo v grabo. Sirota so tak nesrečno spadnoli, da so djali nogo v biciklinov potač, šteri njim je malone prst odtrgno. Prst jih jako boli. Priporočali bi tomi biciklisti, da se naj navči z biciklinom bolše voziti ne samo lüft.

Črensovci. Pri nas v Črensovcih mamu hvala Bogi zadosta kandidatov za obč. predsednika. Vsi so že na deli. Že pred razpisom volitev so se pripravljali z vsov močjov na volitve, a zdaj šče pa bole. Zanimivo je, kak se pripravljajo naši kandidati. Neštérni so se celo šteli izkazati z dvo-bojom, da bi na te način pridobili kem več volilcov. Zanimao bi mogoče tudi vas druge dogodek, ki se je dogodo 21. sept. na den senja v Črensovcih. Kak po navadi, je tudi na to senje prišlo vnoگو ljudstva. Tudi naši kandidati so ne izostali. Prišli so s tem namenom na senje, da bi razvili kak naboile plodonosno volilno agitacijo. Proti večeri, gda so mislili, da so svojo nalogo izvršili, so se razhajali v mraki domo. Priliko smo meli opazovati ednoga kandidata, šteri se je šteo noga izkazati za kak najbolje delav-i sposobnoga bodočega župana. Zmislo si je edno posebnost, ki bi njemi naj služila kak dobra reklama za agitacijo. Kda se je že čüto zadosta okreplenoga z vinskov kaplicov, je zapüsto gostilno i se podao proti domi. Kda je šou proti Bistrici, je med potjo delao jako zanimive akrobacije. Njegov biciklin je z njim tak nesmileno postopao, da je gospodar ne vtegn gor stanjovati. Zgledalo je, da bo morao potovanje pretrgati, ar ga je biciklin tak nesmileno vrgeo v grabo, ka se je ne mogeo z lehka gor pobrati. Liki na dobro srečo njemi je pripomogeo eden potnik, šteri ga začno sepata po grabi premetavati tak dugo, dokeč se je ne strezno. I resan, za nekaj časa se je tak opomogeo, ka se je lahko sam brez vsakše pomoči pelao proti domi. Te naš bodoči župan nam je pokazao lepo zgled, kak se more oponašati občinski predsednik. Mi vsi z črensovske občine takšim kandidatom samo telko povemo, da njim naše občine v roke ne damo i njim nemremo zavüpati. Zato mo vsi volili nazaj — stároga predsednika, v šteroga mamu zavüpanje.

Kovačevci. Od nas Kovačašćarov se večkrat čüje, da smo prej trno trdi ljudje. To je večkrat krivično. Istina je, da je med nami par takših, šteri delajo i so proti vsakšoj dobroj stvari. Ali večina pa ide vsigdar za dobrim. Tak se je zdaj v začetki gučalo, da smo vsi Kovačašćarje proti našoj katoličanskoj listi, štere predstavnik je g. Bačić. To je ne istina! Tudi mi smo za to listo, ar ščemo braniti naše katoličanske i krščanske pravice. Zakaj bi nam vsigdar drugi komanderali?! Zato izjavlamo — večina Kovačašćarov — da mo 25. oktobra volili samo našo domačo katoličansko listo g. Bačića. Vüpamo se, da de z nami šlo za našo stvar tudi onih par kričaćov, šteri odavlejo drugim svoje prepričanje za kupico vina. Sreća, da je takših med Kovačašćari še malo.

Grad. Mi varašanci smo predzadnjoj nedelo bili tak srečni, da nas je obiskao aktiven minister dr. Krek. Ne smo nigdar mislili, da bi kda sveta bili tak počaščeni. Vidi se, ka so dnes na vladi ljudje, šteri ljubijo svoj kmečki siromašen narod i njemi tudi ščejo pomagati. Naši voditelji se nas ne sramüjejo, ne bojijo se našega bla-

ta i siromaštva, nego ido z veseljom med nas, da vidijo naše potrebe i nevole. To je dober znak! Lejko smo zadovolni, ar vidimo, da mamu na vladi svoje prave kmečke voditele, šteri nas nigdar ne izdajo. Naš voditeo Dr. Korošćec je duga leta bio preganjani i zapreti, ali svojega kmečkoga slovenskoga naroda nigdar ne izdao. Mi varašanci smo ešče posebi zahvalni svojemi slovenskomi voditeli, ar nam je poslal svojega namestnika ministra Kreka i druge naše kmečke boritele. Izkazali pa bomo tudi svojo zahvalnost našemi voditeli i vernost šče zdaj pri občinskih volitvaj, da bomo volili vsi samo Korošćovo listo i to je pri nas Bačićova lista. Zahvalni pa smo tudi našim domačim voditelom pri Gradi, kak g. Bačić i drugim njegovim i našim sodelavcom, šteri se pri nas borijo za našo slovensko katoličansko stvar. Tudi njim smo zahvalni, ar so nam 27. sept. spravili h Gradi ministra Kreka i druge naše prilüblene voditele. Vsi varašanci, zvün par zaslepljenih kričaćov, izražamo tem potom zahvalo onim, šteri se za nas skrbijo i oblüblamo svojo vernost i zahvalnost i zato bomo 25. oktobra v staroj šoli volili samo našo katoličansko listo, to je g. Bačića. Varašanci. — *Mihalovo senje.* Blaga je bilo preci, ali küpcov bole malo. Mrzlo vreme je tudi škodilo lepomi senji. — *Pripravljamo se!* Našim pristašom! Vsem odbornikom, namestnikom na našoj Bačićovoj listi, posebno pa našim vrlim mladim dečkom i moškom v celoj gračkoj občini naznanjamo, da bomo meli v nedelo dne 18. oktobra ob pol 12 vöri — po predgi — v staroj šoli pri Gradi jako važen organizacijski sestanek. Prosimo vse, da na to važno zborovanje pridete gotovo vsi i pripelate s sebov kem več naših dečkov i pristašov. V organizaciji je naša moč!

Kruplivnik. Po dugom časi se tudi mi kruplivničarje lejko zglasimo i povejmo svoje. Pri nas je v začetki bilo par zapelanih ljudi, šteri smo strašno kričali proti Korošći, proti njegovej stranki i proti Bačićovoj listi. Ali tudi mi kruplivničarje smo sprevodili, ka je ešče najbolša Korošćova stranka i da bomo 25. oktobra volili samo Korošćovo listo, štero v našoj občini nosi g. Bačić. Samo tak lejko vüpamo, ka pridemo kam naprej i de nam ednok bolše šlo. Pozivamo pa šče tudi druge, šteri so ešče nej z nami, naj se več ne dajo zapelavati, naj spreglednejo i se nam pridružijo. Večina je že tak z nami. Zato je bolše, da vküpdružimo. — Kruplivničarje.

Vidonci. Vidončarje smo dobri. Vküpdružimo i vsi za Korošća i njegovo listo. Pri nas protivniki nemajo uspeha i zato jih to jako čemer. Nas pa to ešče bole veseli i izjavlamo, ka bomo 25. oktobra kak eden mož šli v staro šolo, da si izvolimo svojega, katoličanskoga, Korošćovoga župana g. Bačića.

Gömböš Gyula, vogrski min. predsednik vmro.

V tork zajtra je na Nemškom poleg Münchena v sanatoriji vmro Gömböš Gyula, vogrski min. predsednik v 50 leti starosti. Pokojni je igrao velko vlogo v političnom življenji tak doma, kak zvüna. Po dugšem betegüvanji doma, je šo v Nemčijo, da si spravi nazaj svoje zdravje. Nemčija se je na lepi način poslovila od njega i ga v velkom številu sprevodila prek meje v svojo domovino. Zapišća tri dece i ženo. Vogrska država ga da na svoje stroške pokopati. Vlada de mela velke spremembe.

Razglas o licitaciji.

Krajevni šolski odbor v Krogu, srez Murska Sobota, razpisuje drugo javno pismeno licitacijo mizarskih del za nadzidavo narodne šole v Krogu.

Licitacija se vrši 15. oktobra 1936. ob 10. uri v pisarni šole v Krogu. Pravilno opremljene in kolkovane ponudbe je vložit do tega roka. Predpisana kavcija znaša 10%. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se dobe pri šolskem upravitelju.

Krajevni šolski odbor v Krogu, dne 1. oktobra 1936.

Vel. Polana. Nekš dopisnik iz naše vesi je premočno nedelo napisao v Novine precij dugi članek. V članku je napisao dosta lepoga, kaj njemu damo vsi prav. Žalostno pa je ka si pisec dovoli pisati, da se nekdašnja sloga i edinost med nami polančari „rūši“, jako nam je žao, če nas što, kak mladino graja, ar šče takšega vkupdržanja med mladino v Polani ne bilo, kak je zdaj i to je pravo krščansko vkupdržanje. Boli nas mladino tūdi, ka nam pisec v oči meče, da se zbiraemo okoli „naših šolanih rojakov“, ka je ne istina. Mi mladina od prvoga do zadnjega stojimo trdno na stebri krščanskih načel. Naši šolani rojaki nas pa nikaj ne brigajo i nas ne zovejo k sebi i se nezbiramo okoli njih i tak je ravno prav. Mi mladina se zbiraemo samo pod cerkvenov strehov pa naj što pravi tak ali tak. Lejko bi pa te pisec pograjao malo starejše, že oženjene, šteri dostakrat raj odidejo v gorice, kak bi pa šli k sv. meši. Včasih si dajo tam tūdi v trompete igrati. Lejko se odkrito povej, da se zdaj zida šteri stebri krščanske ljubezni med mladino ne je pa istina, da bi se kaj rūšilo. To se lejko dokaze stem, ka bomo meli za 2 leti, če Bog da, novo sv. mešo, ki bo tūdi prva nova meša v Polani. Po tom se vidi, da se vse otrjuje, ne pa rūši. Pisci želemo, da nas mladino naj v bodoče pusti pri miri. Mogoče je on tisti, ki bo pomagao širiti pri nas med mladino raj Španije i Rusije. Mi mladina pa samo naprej po začrtanoj poti krščanske edinosti i sloge i Bog de znam. Tolaži nas naj to, da tisti ki de nas šče gda napadao si tūdi ednok zobe spotere na istini našoj. Mladina.

Janko Verbajnsak:

Kaj ima delaven človek od Kristusa in njegove sv. Cerkve.

Kristus je povzdignil zakonsko zvezo k svetosti svetega zakramenta. Tudi v tem se kaže Njegova velika ljubezen do našega — trpina. Če že mora od ranega jutra do poznega večera težko delati, izpostavljen poleg življenjskih nevarnostih, ki so združene dostikrat z načinom njegovega dela, še tūdi šikanam raznih delovodih, pa mu je hotel Božji Zveličar pripraviti v krogu njegove familije nekaj svetlih trenutkov, ko pride iz dela ves upehan v svojo skromno stanovanje, kjer najde ljubeča srca svojih otrok in dobre žene, ki bi mu najskrbela za vzgojo dece ter red in snago stanovanja.

Liberalni kapitalizem in v novejši dobi pa še hujši komunizem ubogemu delavcu nista privoščila niti tihega in mirnega družinskega življenja, zapodila sta delavčovo ženo, mater njegovo deco istotako k strojem, kjer

Farno izseljensko pismo.

Izseljenstvo naše krajine je večinoma sezonskoga značaja. Nekaj časa so naši v tujini, si nekoliko zaslužijo i te pridejo domo. Ostanje doma nekaj časa i znova idejo po sveti za zaslužkom. V Franciji ostanje par let, v Belji so samo par mesecov (3—6). Dekle, štere idejo služiti v razna mesta naše države, — v Sloveniji, na Hrvaškem i v Srbiji — navadno tūdi po nekelkih letih pridejo domo. Ravnotak naši zidarje i tisti, ki hodijo na delo v hrvaške šume. Tak je naše zdajšnje izseljenstvo v istini večinoma sezonsko.

Čiravno, ka so naši v tujini le na priliko samo par let, vseeno se v tom časi telko navzemejo tistoga brezverskoga, mlačnoga življenja, med šterimi živijo. I kda takši pridejo domo, se vnogokrat lahko navzemejo toga duha tūdi njuvi domači. Zato nam nesmi biti vseeno — posebno plebanošom na fari ne — kakše se njegove ovce iz tujine vračajo domo. Da pa more plebanoš svoje ovce v tujini občuvati pred vsakim slabim, je potrebno, da za nje poskrbi — kelko je pač mogoče — da ostanje na dobroj poti. Zato je potrebno, v kakših razmeraj živijo, da njim more ležej pomagati.

Velkoga pomena pri tom deli — da se ovce občuvajo v tujini na dobroj poti — so farna izseljenska pisma, ki bi jih plebanoš pošilao svojim v tujino. Vsaki njegov izseljenec bi mogeo dobiti v roke — najmenje ednok na leto — takše izseljensko pismo. To bi v vseh izseljencaj močno poživilo farno zavest i bi se bole tesno navezali na domačo faro. V našoj Slovenskoj krajini smo že lansko leto

hira in umira ter vsehava v sebe bacile jetike, zveste družice žrtve gospodarskega liberalizma in komunizma, s katerimi potem zastruplja svoje dojenčke.

Obadva prej omenjena nečloveška gospodarska sistema nista prizanesla niti doraščajoči deci. Ni dovolj, da so svojega očeta morali gledati skoraj vedno vsega upehanega in zdelanega, ne samo, da je morala tūdi njihova uboga mati v tovarno, po svetu, na delo in za delom, tūdi doraščajoča deca neuka, nepripravljena za težko življenje je morala ven iz očetovega doma na ulico, na cesto prepuščena ali sama sebi ali pa v zaduhle tovarniške prostore, kjer enakomerno ropotanje črnih strojev tvori glavno vsebino njihove prežalostne mladosti. V šolo ne morejo, ker ne smejo, ali če že gredo, je odstranjena iz šole prej že podoba Onega, ki je dal delavcu-sušnju enako dostojanstvo, kakor ga uživa bogatin.

(Dalje sledi.)

napravili prvo probo s takšimi i izseljenskimi pismami. Z uspehom smo bili proti pričakovanji zadovoljni. Lani je najprej za izseljensko nedelo prosvetno društvo v Beltincih poslalo izseljencom beltinske fare posebno izseljensko pismo. To pismo so dali v tiskarni natisniti (300 izvodov), je člani društva razdelili med tiste družine, ki so meli koga v tujini, z naročilom naj na drugoj strani papira sami napišejo nekaj toplih reči za svoje i njim sami odpošlejo. Tak so izseljenci nednok dobili dve pismi iz dveh osnovnih celic njūvoga naravnoga i nadnaravnoga življenja: domače družine i fare. Izseljenci so bili toga jako veseli! Tak je bila beltinska fara v Sloveniji prva fara, ki je poslala svojim farnikom v tujino prvo farno izseljensko pismo!

Ali ne bi mogle letos napraviti podobno vse naše fare v Slovenskoj krajini? A boljše je, bole v duhi fare, da to pismo pošle fara kak takša svojim izseljencom i ne na priliko prosvetno društvo. Tak je lepše. Kak nekaj lepoga bi bilo, če bi na priliko že letos, za izseljensko nedelo (1 adventno nedelo) prejeli vsi naši izseljenci, raztepeni po sveti, vsaki iz svoje domače fare lepo, toplo i pristrčno farno izseljensko pismo! Ta za par let bi se mogli razviti iz teh farnih pisem posebni farni list, šteroga bi fara bar ednok — za izseljensko nedelo — izdala. V njem bi bili opisani dogodke — življenje fare v preminocem leti, statistike farnoga izseljenstva, kde vse so, kelko jih je gde, kak se njim godi; novice iz vsake vesi v fari, če je bila kakša nova meša (obširen opis, fotografije), če je štošou v samostan, kakša redovnica bila posvečena, življenje kakšega značajnoga, dobrega človeka, ki je v preminocem leti vmro itd. Tak bi se v fari samoj poživlala farna zavest i bi se močno poživela zveza med domačim farom i „farom v tujini“ — izseljenci samimi!

Do prve adventne nedele — izseljeniške — je šče dosta časa, da se bar v glavnem zberejo statistike, gde vse so farniki v tujini; kelko jih je i da se za nje sestavi posebno farno izseljensko pismo, da razmnožiti i se pošle vsakom farnomi izseljenci v tujini. Beltinsko farno izseljensko pismo je objavljeno v Novinaj (1935, štev. 48). Tam si ga vsaki lahko prečte, posebno tisti, ki bi sestavljali farno izseljensko pismo. Kakpa, ka se da takše pismo lepše sestaviti.

Pošta.

Gabor Mar. Odranci. Novine od 30. IX. so prišle nazaj od Gabor Franciške v Franciji. Prosimo pravi naslov. — Vran. Za svoj igrokaz se probaj informirati pri gosp. Kleklni po 15. oktobri.

Bilo je tik pred poldnevom. Fantu so pohajale moči. Ob močnem udarcu se je zgrudil: „Marija, pomagaj mi!“ je zavpil na ves glas. Toda spet se je vzdignil in dalje kopal. Čez nekaj trenutkov se je zopet sesedel. Poskušal je, da bi se dvignil, toda ni mogel. Spoznal je, da se mu bliža zadnja ura in radi tega je začel moliti. Pobožna molitev je hitela iz čiste fantove duše pred Večni tron Najvišjega in ga prosila za srečno zadnjo uro. Po preteku nekaj očenašev je vzkliknil z Jezusom na križu: „Oče odpusti mi, saj ni vedel, kaj je delal“ in nato: „Oče, v Tvoje roke izročam svojo dušo, moj Bog!“ Še vzklik: „Moj Bog!“ in mladenič je za vedno zatisnil oči in pohitel h Gospodu, ki ga je sprejel z odprtimi rokami.

Vso zgodbo je poslušal Martin mirno, ko pa je prišla Julia do dela, da je fant vzkliknil: „Oče, v Tvoje roke izročam svojo dušo!“ se je vzdignil na postelji in zakričal: „Marija, moja Mati; Jezus, moj Bog!“ Nato je omahnil na posteljo, nekajkrat trudno zavzdihnil in umrl. Ženske so začele jokati in moliti rožni venec za pokojnega. Fantje so se pomalem izmuznili iz sobe, ker niso mogli gledati smrti svojega nekdanjega prijatelja. Mati pa je prinesla svečke in kripilnik, pokropila mrtvega sina, ga poljubila na plava, osivela lica in se je trudna od življenja zgrudila ob njem za večno. Napuh.

Gospodarstvo.

Peronospora na trti.

Peronospora se ne pojavlja vsake leto ednako, tūdi ne v vsakšem kraju ednako. Zavisi to od položaja vinograda, od vremena, od obdelavanja vinograda itd. Za njeni razvoj je nujno potrebna vlaga i toplota. Če je sprotoletje vlažno i toplo, te je ona močno razvita. Zato je ne čudno, če je letos napravila tak velko škodo. Neprestani dešč od maja do julija i precejšnja toplota je jako pomagala razvoji peronospore. Tūdi škropiti se je ne moglo vsikdar, ka smo dopoldne škropili, to je odvečara dešč oprao. Če je pa bilo malo lepo vremen, smo komaj te seno spravili. Tūdi trava je po goricaj jako rasla zavolo vlage i pospeševala razvoj peronospore.

Obramba proti peronospori: 1. Vničavanje zimskih trosov. Peronospora prezimi v obliki zimskih trosov v odpadlom listju i na rozgaj. Zato če samo moremo, pogrmadimo listje v vinogradaj. Gda gorice zrežemo, poberimo vse rožje. Tūdi vse pokvarjeno i odpadlo grozdje po bratvi poberimo i zažgimo. Tak bomo vničili vnogo trosov iz šterih bi se na sprotoletje razvila peronospora. 2) Z rezanjem peronospora najraj napadne mlade dele trte. Kem menje de teh, tem menje de se ona razvila. Kda se zavržejo vsi grozdčiči, a to je že proti konci maja, se morajo odstraniti vse mladike, štere ne nosijo grozdja. Tūdi mladike, štere nosijo grozdje skrajšajmo te, kda že grozdje odcvete. Preveč skrajšati je pa nesmimo, nad zadnjim grozdom mora ostati šče 6 listov. Tak vso hrano, štero bi neprikrajšane mladike ponūcale za sebe, ponūca grozdje i se tak bole razvije. Pa tūdi menje listja i mladih delov je v vinogradi i se tak peronospora slabše razvije. 3. Vezati ne smemo preveč močno, da bi celi trs vkup zamotali. Če bole narahlo vežemo, te se po dešč leži hitreje posuši, sunce i zrak mata več dostopa i stem se prepreči razvoj peronospore. 4. Okapanje. Vinograde okapamo zato, ka zrahlamo tla, kak bi zrak, toplota i voda mogla kem bole globoko prodirati v zemlo. Stem pospešimo razpadanje hranilnih snovi v zemli, tak ma trs več hrane i je bole odporen proti betegi. Trava štera raste v vinogradi odvzeme trsi vnogo hrane, drži zemli senco i tak zadržava v njoj vlago, a gde je dosta vlage, tam se jako razvijejo razni betegi. Kem več sunca damo trsi, tem bole je odporen proti peronospori i drugim betegom. Vinograd kopamo na leto 3—5 krat. Prvikrat kopamo, kda smo trsje obvezali i postavili količe, a to je proti konci marca ali v začetki aprila. Prvikrat se kopa najbole globoko, ar smo zemlo sklačili, kda smo rezali i zabijali kolje. Drugoč koplemo prve ali včasih po cvetenji, a to je v drugoj polovici maja ali prvoj polovici junija. Če smo prvokrat kopali rano, to je že v marci, te drugokrat kopamo v maji, inači v juniji, kda je trs odcveo. Tretjikrat kopamo proti konci julija ali v začetki septembra ali kakših 14 dni pred bratvov, da se grozdje bole dozori. Zadnjokrat se kopa po bratvi i te globoko i na debele grude. Kesna jesenska kop goricam telko vala, kak da bi je pognojili. 5. Škropljenje. Vse, ka smo do zdaj pravili je samo posreden način zatiranja boleznih. Neposredno zatiravamo peronosporo s škropljenjem. Najbole priporočljivo sredstvo proti peronospori je galic. Z galicom zastrupimo sprotoletne i letne trose, da se nemrejo dale razvijati. (Dale.)

MALO POSESTVO

z rodovitnov pregnojenov zemlov se odda za več let na polovino pridelka v najem na KRAPJI št. 11. pri Ljutomeri.

Da se v najem

celo posestvo, obstoječe iz lepe hiše, okoli štere se nahajajo lepe gorice s posodov, lepi sadovnjaki i poldrugi plūg oratje zemle. Vsega vkup okoli 4 plūge. Oglašiti se trbe v LENDAVSKIH GO-RICAJ št. 44.

Poslednja noč.

Hiše so gorele v zadnji močni luči solnca. Iz ene izmed hiš se je slišalo bolestno bolnikovo ječanje. Mlad fant, v cvetju življenja, je bolehal na jetiki. Vsem se je zdelo, da ne bo preživel tedna, toda v veliko veselje domačim, mu je po prejšnji zelo težki bolezni odleglo. Prejšnji teden je ležal vedno v nezavesti, danes pa je ves dan govoril razločno in lepo.

Solnce je ugasnilo, le rdeča zarja je še plamenela na daljnem zapadu. V vas je tiho prihajal mrak, trudno je legal najprej v kleti, nato v hleve in hiše, kjer so se užigale svetilke pa najnazadnje je razprostrl svoja mračna krila na polja in dvorišča.

Pri bolnem fantu, ki so ga zvali za Martina, je sedelo nekaj starih žensk in fantov, ki so prišli, da malo pokramljajo o letini, o davkih, o politiki in sploh o stvareh, ki zanimajo kmeta in se ga tičejo.

Martinova mati je prišla v hišo in ga pogledala, ali spi ali ne. Ko pa je videla, da ne spi, ga je ogovorila: „Martin, malo pokramljaj z ljudmi, saj vidiš, kako te imamo radi, polna soba jih je, ki so te prišli obiskat.“

Martin se je obrnil, pogledal precej živo ljudi in prosil Ciganovo Julo, ki je znala mnogo lepih, čarobnih pravljic, da naj pripoveduje. Starka Julia, ki je bila že vstopila na Brtalanovo v 99 leto, se je odkasljala ter začela:

V davnih časih je živel car, ki je bil zelo mogočen in prav tako do-

ber. Še nikoli ni bilo v njegovi državi take blaginje kot za njegove vlade. Drugega davka ni poznal, kot da se je vsak državljani dal vsako leto en dan njemu na razpolago. Ljudje se seveda tega davka niso bali, ker jih car ni nikoli zlorabljal.

Po njegovi smrti je zavladal njegov najstarejši sin. Ta je bil pravo nasprotje v primeri z očetom. Tudi on sicer ni pobiral drugega davka kot oče, toda on je državljan zlorabljal.

Prišel je nekoč na delo tūdi kmet-ski fant, bolan na jetiki. Car mu je naročil, naj nakoplje voz rude. Fant mu je zaman dopovedoval, da je bolan, da ne bo zmogel takega dela. Toda car je postal trdosrčen. „Kar sem dejal, ne bom preklical“, je kričal nad ubogim fantom. Fant, ki je sprevidel, da ne pomaga nobena prošnja, je pričel z delom. Preden pa je začel delati, je pokleknil, zmolil „Zdravo Marijo“, se ji priporočil in nato začel.

Trdo je stisnil težko, železno orodje, zavihtel in udaril. Vošlo je zavzenel mrtev glas železa, ki je udarilo ob trdo rudo in obtičal na vsakem predmetu, ki je bil v rovu, odgovarjajoč odmevu in se nazadnje izgubil v brezdaljnih daljavah. Fant je kopal in kopal. Marsikrat se mu je orodje izmuznilo iz rok, marsikrat mu je zatrepetal srce, toda on se tega ni us-trašil, kopal je in kopal, kopal z brezmejno ljubeznijo do carja in države. Odpustil je carju trdosrčnost, opravičil ga je pred razumom in srcem.